

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMÉGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDNOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Szózat a szülőkhöz.

Városunk hatósága valóban nagy és nemes szolgálatot tesz az emberiségnek, a társadalomnak, de különösen az egyes szülők lelkiismeretlen tudatlanságának és a védelemre szorult gyermekeknek, midőn a még iskolába be nem iratkozott tanulókat szeptember 15-ike után összeírta és hatósági uton beiskoláztatja azokat, a kikről szülők kicsinyes önző érdekből, könnyelműségből, vagy tudatlanságból nem gondoskodnak, hogy bár a tudás legelemibb feltételeiben részesíttessenek.

Szomorú, szinte kétségbeesítő dolog, hogy erre még a mai korban is hatósági kényszerre szorulunk; szomorú, hogy a szülők apró gyermekeiket az iskolázástól a legtöbb esetben csak azért vonják meg, hogy saját munkájukat a háztartásban megkönnyíthessék, vagy jövedelmüket azzal a pár fillérrel szaporítsák, melyet a zsenge gyermekek erőltetett kezeikkel megkeresni képesek. Azért nem fejlődik jövő nemzedékünk úgy, mint azt a kor kívánja; azért marad tudatlan egész életén, azért szorul mankóra az életben tett minden lépésénél, mert az egyéni önállóság legelső alapját: a tudást megszerezni nem akarja, sőt attól rideg önzésből gyermekeit is visszatartja. Hiszen az a szerencsétlen gyermek, a ki a tanítás áldásait nélkülözni kénytelen, vallásos érzelmeiben, erkölcsiében, de még testi épségében sem fejlődhetik úgy, hogy istenadta rendeltetésének megfelelhessen. A tudatlanság nyomán jár az erkölcsi züllés, melyet mint árnyék csakhamar a bűn is követ, mely vagy koldusbotra, vagy börtönbe juttatja.

Minden szülőnek tehát kötelessége még nagy anyagi áldozat árán is gyermekét iskolába járattatni. Nem adhat a szülő gyermekének szebb és nagyobb örökséget, mint ha kellő nevelésben, iskoláztatásban részesíti. Manapság, ugyszólván a társadalomban nem is megy emberszámba, a ki írni, vagy olvasni nem tud. Magyarországon a törvény parancs-szava kényszerít minden szülőt arra, hogy gyermekét iskoláztassa, de még ha erre a törvény nem erőszakolna, lelkiismeretünk parancs-szava legyen, a mielőstönözzen arra, hogy gyermekeinket az iskolától meg ne

vonjuk. Követhet-e el a szülő nagyobb bünt, mint ha gyermekét megfosztja attól, a mi az életben oly fontos, a mi által tekintélyt, megbecsülést, boldogulást, vagyonosodást, a szószeros értelmében mindent várhat. Még hozzá a kor viszonyai, az intéző körök, a társadalmi élet fejlettsége abba a helyzetbe juttatja a vagyontalan szülőket is, hogy minden fizetés nélkül: tehát teljesen díjtalanul, vallásfelekezeti különbség nélkül járathatják gyermekeiket iskolába, mi több, még a könyveket is díjtalanul kapják a kik teljesen vagyontalanok.

Tehát az a csekély munka és haszon, mit a gyermek az iskolában töltött idő helyett otthon végezne, bőven kárpótolva lesz; ha a gyermek legalább négy osztályt végzett mindenre jobban fel lehet használni. Munkájának értéke megkétszereződik a tudása által. Vannak sokan, kik azt mondják: „nem adhatom a gyermeket iskolába, mert kell a háznál, nincs ki végezze a dolgot”, legtöbb esetben ezt csak oly szülők mondják, kik maguk sem tudnak írni, olvasni; azzal mentegetőznek; „mi sem jártunk iskolába, mégis élünk, csak dolgozni birjanak”. Manapság a kor követelményei megkívánják, hogy az igavonó barom is be legyen tanítva munkájába, hát az ember, kit az Úr Isten észszel áldott meg, miért kívánná magát a barommal egyenlő fokra lealacsonyítani. Ezeket azért említjük fel, hogy a nemesebb érzésű, írni olvasni tudók értessék meg azokkal, kik az iskola nagyfontosságú horderejét nem ismerik, beszéljék rá az olyanokat, ezzel nagy szolgálatot tesznek úgy a tudatlan szülőknek, mint azok gyermekeinek, egyúttal az emberiségnek és társadalomnak is.

Ne mulassza el tehát senki gyermekeit az iskolába küldeni, mert ha ezt tenni elmulasztja, bünt követ el önmaga, a gyermeke, a társadalom és az emberiség ellen, amit majd fájó lélekkel, könnyező szemekkel, álmatlan éjszakákon akkor lesz kénytelen átérezni, belátni, ha gyermeke, tudatlansága miatt leter a tiszta erkölcs, a becsület útjáról és szaporítja azok számát, a kik a bűn posványába süllyednek és az egész emberiségnek szegényére és megvetésére szolgálnak. Kell, hogy a szülői szent kötelesség minden-

kiben meggyökerezze és gyermekeinkben nagyobb, drágább értéket lássunk, mint az igavonó barmainkban, melyek ha vagyontunkat szaporítják is, de lelki szükségleteinket ki nem elégíthetik, lelki gyönyörűségünkre nem válhatnak. Azért alkotta a Teremtő az embert saját kép-mására, hogy tudásban, hitben, erkölcsben Hozzá felemelkedhessen és ne élje le világát mint az állat, melyet nem az esze, hanem csak az ösztöne vezet. Az ember, a teremtés remeke csak úgy felelhet meg emberi hivatásának, ha a tudás fényével lelki világát is megmehesíti...

A munkásbiztosító pénztár tagjaihoz!

A m. kir. állami munkásbiztosító hivatal 3824. szám alatt utasította az összes kerületi munkásbiztosító pénztárakat, hogy a következő rendeletet az érdekelteknek tudomására hozni el ne mulasszák:

Az állami munkásbiztosító hivatali közleményekből és egyes pénztáraknak a hivatali ildom és a felsőség iránti tisztelet elemi követelményeit is figyelmen kívül hagyó körirataiból megütközéssel, de egyben sajnálattal nyert tudomást arról, hogy a hivatalnak az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályainak jóváhagyása tárgyában az 1907. évi XIX. t. c. 175. §-a alapján hozott 3.169. sz. határozata az érdekeltek némely köreiben egyrészt a törvény, másrészt az alapszabályok hiányos ismeretére visszavezethető fölös izgalmakat okozott.

Ez igalmak tendenciózusan ápolatnak, különösen a biztosított alkalmazottak körébe dobott ama lelkiismeretlen jelszóval, hogy a hivatal által — állítólag „hatáskörének túllépése mellett”, — tehát „törvénybe ütközöleg” jóváhagyott alapszabályok értelmében 20 héten túl menő betegségsegélyezés a tagoknak egyáltalán nem adható, tehát azon pénztáraknál sem, melyek e segélyezést eddigéig jelenlegi alapszabályaik alapján az 1891. évi XIV. t. c. hatálya és az országos pénztár előző alapszabályainak érvénye alatt nyújthatták.

Mínthogy e jelszó terjedése megokolatlan izgalmat terjesztett s az érdekelteket biztosítottak széles körét meggondolatlan lépésekre bírni alkalmassá látszik s mínthogy a hivatalnak törvényes kötelessége újat vágni minden irányzatnak, mely a törvény által megteremtett nagy intézmény célját — és rendeltetését

veszélyeztetni alkalmas, — e célzatosan odadobott jelszóval szemben szükségesnek tartja a pénztárakat a való tényállásról a következőkben tájékoztatni.

Az országos pénztár új alapszabályainak 41. §-a értelmében a tagoknak szabályszerint a pénztár tagjárulék-bevételei terhére csak az 1907. évi XIX. t. c. 50. §-ában, illetve az alapszabályok 41. §-ában megállapított segélyek nyújthatók.

Szabályszerint tehát 20 héten túli segélyezés nem nyújtható.

E szabály alól azonban lényeges kivételt tesz az alapszabályok 53-ik §-a, mely feljogosítja az országos pénztárt és helyi szerveit, hogy az országos pénztár alapszabályaiiban, illetve a törvény 50-ik §-ában megállapítottnál nagyobb, tehát 20 héten túlmenő, de a törvény 51. §-ának korlátai között maradó segélyeket nyújthassanak tagjaiknak és pedig:

a) az 1907. évi XIX. t. c. alapján feloszlott s a mostani pénztárak jogelődeit képező pénztáraktól maradt s e célra rendelt külön vagyonok terhére;

b) a pénztár kezelésében levő és e célra szolgáló külön alapok és alapítványok terhére;

c) az 1907. évi XIX. t. c. 118. §. utolsó bekezdése, illetőleg 147. §. második bekezdése és 198. §-a alapján a pénztárak évi feleslegéből őket illető $\frac{1}{3}$ -ad rész terhére, mely utóbbi felesleget maga a törvény rendel „a biztosítottak törvényszerű segélyezési igényeinek fokozottabb kielégítésére” vagy a segélyezést szolgáló intézmények létesítésére és fentartására” fordítani.

Ez a való tényállás, mely mellett a pénztáraknak igen is meg van a módja arra, hogy ott, a hol az megokolt és lehetséges, az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályain tulmenő, „tehát 20 héten túlterjedő” segélyezést, a mint a múltban tették, jövőben is nyújthassanak — természetesen csakis az őket — és nem az országos pénztárt illető jövedelmek terhére, mert az országos pénztárt illető jövedelmeket a törvényben engedett minimális segéllyel általánosságban, tehát országosan többel terhelni, ma, midőn a pénztár pénzügyi helyzetének kialakulását előre senki teljes bizonyossággal nem láthatja, a hivatal nagy felelősségével összeegyeztethetőnek nem tartja, egyes pénztárak javára pedig az országos pénztár annál kevésbé terhelhető meg, mert akkor előállna az a közérdekbe ütköző helyzet, hogy a közvagyonból egyik helyi pénztár tagjai a többiek rovására jogosulatlan előnyöket érneznének.

Mindazonáltal, hogy a reális adatok világánál lássa a hivatal azt, vajjon a hamis jelszóval mesterségesen szított izgalmakra a fent ismertett való tényállás figyelembe vétele mellett mily súlyt vessen, felhívja a pénztárakat, hogy legkésőbb a folyó évi szeptember hó 20-ig a következő adatokat terjesszék fel:

1. Nyújtott-e a pénztár alapszabályszerűleg az 1907. évi július hó 1-ét megelőzőleg az 1907. évi XIX. t.-c. 50. §-ában megállapított segélyen túlmenő betegsegélyt és ha igen, mily mértékben haladták meg az említett §. 1—6. pontjaiban megállapított seyélyezést?

2. A nyújtott többletsegélyezés költségeit rendes bevételeiből vagy külön alapokból (alapítványokból) vagy mindkettőből fedezte-e?

3. Mennyi volt ezen költség az utolsó 1907. évben és annak fedezésére figyelemmel arra is, hogy e segélyek az 1907. évi XIX. t.-c. 51. §-ában felállított kereteket túl nem haladhatják, az országos pénztár alapszabályai 53. §-ában megjelölt források előreláthatólag elegendők lesznek-e és ha nem, miért nem?

4. Mekkora a pénztárnak az 1907. évi július hó 1-ét megelőző időből eredő vagyona, valamint a kezelésében lévő alapok és alapítványok nagysága?

5. Előreláthatólag mily összegre tehető az 1907. évi XIX. t.-c. 118. §-a értelmében a pénztárt illető évi fölösleg megközelítő értéke?

Egyben utasítja a hivatal a pénztárakat, hogy a jelen rendeletet legközelebbi alapszabály megállapító közgyűlésükön, ha pedig a közgyűlés már megtartott volna, úgy legközelebbi igazgatósági ülésükön egész terjedelmében felolvastatni és lehetőleg a helyi lapok útján az érdekeltek széles köreinek tudomására hozni el ne mulasszák.

Végül ezuttal is figyelmezteti a pénztárakat, hogy azon jogállással, melyben az 1907. évi XIX. t.-c. alapján a pénztárak a hivatallal kerültek, azt az eljárásmodot, melyet egyes pénztárak a hivatal sérelmesnek vélt intézkedéseivel szemben követnek, midőn panaszaitak kellő megfontolás nélkül a nyilvánosság elé viszik és az indokolatlan agitáció terére lépnek, összeegyeztethetőnek nem tartja és utasítja a pénztárakat, hogy vélt sérelmeik és panaszai orvoslása iránt első sorban mindenkor az 1907. évi XIX. t.-c. 168. és 172. §§-aiban kijelölt törvényes felsőbbségükhöz, a hivatalhoz forduljanak.

Budapest, 1908. évi szeptember hó 10-én.

Dr. Mentsik s. k.,
másodelnök.

A magyarság jövője Erdélyben.

Irta s az 1908. augusztus 24-én tartott székely kongresszuson előadta: Dr. Király Péter.

I.

Hogy az ember, mint ilyen ezen a földön az istenalkotásnak koronája, ezt mi előttünk az emberi halhatatlan lélekből származó és cselekedeteinkben külsőképpen megnyilatkozó buzgalkodások, törekvések, igaz és erkölcsös jellege teszi bizonyossá és kétségtelenné... Emberi értelemben halhatatlannak és öröklemékké csak az olyan földi jelenségek válhatnak, amelyekkel az igazán és ne-

mesen érezni és gondolkozni tudó emberi lélek rokonszenvez s a melyek iránt önkénytelenül és ellenállhatatlanul szeretettel, tisztelettel és becsüléssel adózunk. Amit az ember igazán szeret: azt kiemeli az elpusztulás porából, biztosítja a jövő számára s életet lehel belé, ellenben amit az ember meggyűlöl, azt veszni hagyja, eltemeti s elfelejti. Így van ez nemcsak kis millióban az egyes emberi életben, hanem így van ez világra szóló nagy méreteken az egész emberiség életében is.

Az emberiség világra szóló nagy társas körében minden számottevő nemzet annyit ér, mint amennyire értékelhető annak szorgalma, jóra való igyekezete, műveltsége, vagyoni rendezettsége, erkölcsi megbízhatósága. — E tekintetben a gondviselő Isten háztartásában kiegyenlítően semmi nem marad, a mint ezt nekünk a történelem (a legnagyobb tanító-mester) és sok esetben a közvetlen élettapasztalat is tanúsítja.

Valamint az egyes ember jócselekedete megjutalmazás nélkül, hibája, bűne megtorlás és bünhődés nélkül — nem maradhat soha, — éppen úgy egyes nemzetek erénye és bűne is megjutalmazást, illetve megbüntetést von maga után, a mely, ha késik is el nem marad soha.

Az ókori görög és római nép, a mig erkölcsösen, becsületesen és így istennek tetsző módon élt: virágzó államnak, jólétnek és boldogságnak örvendhetett, jó hírnév, tisztelet dícsőség és függetlenség volt osztályrésze, de mikor vétke könnyelműséggel s elbizakodottsággal lekicsinyelte sőt megvetette az erkölcsi alapot, melynek legtöbbet köszönhetett: akkor azután rohamos hanyatlás és pusztulás lett a sorsa, aztán elvesztett mindent, nem is maradt meg más egyebe, csak papirosra írott és kövekbe vésett hírneve, — örök intelem és örök tanulság gyanánt.

A büntetés és bünhődés az elkövetett vétkek súlya és mértéke szerint súlyosabb és enyhébb. Így van ez jó cselekedetek megjutalmazása tekintetében is. — Tudás, műveltség szintén csak annyit ér, a mennyi benne az erkölcsi erő és igazgátszeretet.

Ezen axiomatikus szempontokat előrebocsájtva lássuk most már, mitket cselekedett és minő érdemeket szerzett itt Erdélyben és a tiszántuli országrész egyénemely vidékén az oláhság, a mely velünk szemben kérkedő és kihívó módon viselkedik, s vajjon ennek a közénk befogadott balkáni néptörödeknek van-e itt érdeme és multja, a melynek gondviselészerű megjutalmazása gyanánt szupremációt illethetné őt, — avagy nem-e mi székelyek és magyarok vagyunk illetékesebbek ahhoz, hogy számszerint csekélyebb voltunk dacára jövőben is mienk maradjon itt Erdélyben a vezető szerep!

* * *

Nem a ti érdemeket — szóllal meg a tökéletlenkedő ellenvetés, — nem a ti érdemeket székelyek, magyarok, hogy itt sok hasznos dolgot cselekedtetek, történiát csináltatok, csodákat míveltek. A mi jót cselekedtetek: tagadjuk, hogy az a ti érdemeket volna, a mit azonban tenni elmulasztottatok, ez kizárólag a ti

bűnötök. Hogy sok jeles dolgot míveltetek: az a szerencsés életkörülmények és kedvező alkalmak érdeme. Időfők, alkalmatok és módotok volt hozzá... De minthogy sem ideje, sem kedvező alkalma nem volt — azért nem tett, azért nem tehetett mindezeig ugyszólván semmit itt Erdélyben az — oláh.

Ez az oláh ellenvetés azonban csak vajmi csekély részben állja ki a komoly kritikát. Mert bizony nagyon sokszor lett volna. sőt volt is ideje és alkalma az oláhnak arra, hogy a maga jóra való szorgalmát tanúbizonyságot tegyen, de valahányszor történi komoly számításba vehető feladat előtt állott, valahányszor szabadon határozhatta el magát jóra vagy rosszra, mintha csak következetesen, mindég azért cselekedett volna, hogy azzal önmagát kompromitálja — jó helyett mindig rossz, nemes helyett nemtelen, erkölcsös helyett erkölcstelen, istenes helyett istentelen dolgokat mívelt. És hogy a történelemnek ilyen szomorú jelentést kell írni az Erdélyben élő oláhság nagy többségéről: ebben nem annyira a vak eszköz gyanánt felhasznált oláh köznép, hanem annak egy némely vezető emberei voltak a bűnösök. — E bűnök jövőben való jóvátételének súlyos kötelessége csaknem a maga egészében ezeket az embereket terheli. Az oláh nép szellemi és erkölcsi vezetése mint a multban volt úgy ma is illetéktelen és avatatlan kezekre van bízva, ahol ez nem maradhat, a szerencsétlen oláh nép erkölcsi érdekeinek és jövőjének végzetesen komoly veszélyeztetése nélkül... Lássuk e súlyosan hangzó kijelentések rövid megindokolását.

(Folytatása következik).

KÜLÖNFÉLÉK.

Előfizetési felhívás.

Eljutottunk ez év utolsó negyedéhez melyre ezuttal új előfizetést nyitunk lapunkra. Minden olvasónknak tárgyilagos ítéletére bizzuk annak eldöntését: megfeleltünk-e a közönség várakozásának? megfeleltünk-e mindenben higgadtan, elfogulatlanul, becsületesen hírlapírói kötelességünknek? Megtartottuk, ápoltuk-e azt az eszmét, melyet lapunk homlokzatán hirdetünk? Megvédtük-e mindegy és minden kínáló alkalmat a székelység, megyénk és városunk érdekeit?

Nem kérkedünk, nem büszkélkedünk; minden hangzatos, üres frázisnál értékesebb az az elvitáztatlan tény, hogy a legközelebb lezajlott és városunk társadalmi életére oly jótékony hatást gyakorolt Székely Szövetség nagygyűlése is első sorban a mi kezdeményezésünk, buzdításunk, kitartó lelkesedésünk, munkálkodásunk és lankadatlan szorgalmunk eredménye volt.

Ebben az irányban tartjuk kötelességünknek a jövőben is haladni. Kerülni minden személyeskedést, — mellőzni minden egyéni érdeket, és tárgyilagosan, elfogulatlanul, eszményileg szolgálni a közjót, irányítani a közvéleményt — ez lesz a jövőben is szent feladatunk.

E becsületes, tisztességes cél elérésére kérjük megyénk és városunk

közönségének és polgárságának határozó, hazafias támogatását, hogy arra támaszkodva hivatásunknak még inkább megfelelhessünk.

Az előfizetési árak a lap homlokzatán olvashatók. Előfizetéseket minden naptól kezdődőleg elfogad

A „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala. (Kossuth-utca 31.)

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy vicinálisunk gnsztust kapott a fővonatoktól és ezután ő is rendez időszakonként vonatkisiklásokat;

mondják, hogy nálunk a szülöket nem kell kényszeríteni, hogy gyermekeiket az iskolába beírassák;

mondják, hogy az állami főreáltanoda előtti kis térséget ezután úgy világítják, hogy senkise törhesse ki a lábát a sötétségben;

mondják, hogy a fogyasztási szövetkezetet nem azért kell mesterségesen fentartani, mert kevés a fogyasztó, hanem azért mert nem elég a fizető közönsége;

mondják, hogy nálunk a péksütemények elég nagyok, de elég rosszszak is;

mondják, hogy vármegyénkben már annyi szénréteget találtak, hogy a tűzifa nemsokára feleslegessé válik;

mondják, hogy közegészségügyünk védelmére a kornak megfelelő kád és gőzfürdőt létesítenek városunkban;

mondják, hogy a nagyhadgyakorlatok eredményeként, a há asságok száma lényegesen megszaporodott.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Tűrhetetlen állapot.** A mi velünk nap-nap mellett történik az igazán a legkeményebb türelmet is próbára teszi. Nem elég, hogy áldatlan vicinálisunk jóvoltából annyira elesünk a központtól mintha Azsiában volnánk; nem elég, hogy folyton ki vagyunk téve annak az eshetőségnek, hogy vagy innen nem kapjuk meg az összeköttetést a fővonathoz, vagy pedig Segesvárt és Héjjasfalván kell rekedni utasainknak a folytonos késések miatt, de most már napirenden van is, hogy vicinálisunk majd reggel, majd dél után késik egy fél órát, néha a változatosság kedvéért egy egész órát is; sőt megtörtént a vármegye központjával és egyetlen nagyobb városával most kedden az a közép-korba való csoda, hogy a reggeli és délutáni posta, — nem tudni mi okból — elmaradt és vasárnapról szerdán reggelig hírlapok nélkül maradtunk. Hát ezt már hidegvérrel hallgatagon tűrni tovább még sem lehet; és ennek megszüntetésére az egyetlen mód az volna: ha az illetékes körök, a megye, város, kereskedők, iparosok és minden érdekelt magánfelek is követelnék e tarthatatlan állapot gyors és radikális orvoslását; mert ha ez már most a kedvező időjárás alatt is napirenden van, mit várhatunk majd akkor ha a téli mizeriák a vonatok közlekedését még jobban megakadályozzák?

— **Az első eredmény.** Vannak sokan, uton útfélen a kik a múlt hóban tartott székely kongresszus és háziipari kiállításunk lekicsinylését rendszeresen üzik és nevetségessé igyekeznek tenni. Akadnak ilyenek minden időben, a kik a mások fáradságos munkáját összetett kézzel tétlenül nézik és azután úgy akarják magukra terelni a közfigyelmet, hogy a kész eredményeket lekritizálják. Ez azonban a közügyekért fáradozókat ne csüggyessze el mert a kiállítás első eredményeként örömmel veszünk hirt arról, hogy Dr Mátyás Ferenc műszaki tanácsos, a kereskedelemügyi miniszter megbízásából legközelebb városunkban járt Barcsay Károly szövőgyárát és annak készítményeit megvizsgálni és miután az eredménnyel teljesen meg volt elégedve, kijelentette, hogy készek a gyárat 20 géppel ellátni és minden szükséglettel támogatni ha egy szűkebb körű részvénytársaság a feltétlenül megkívántató összeget rövid időn jegyzi. A részvénytársaság most van alakulóban és nem kételkedünk, hogy akadnak majd olyan lelkes vállalkozók, a kik e vármegyénk háziiparának fejlesztésére oly nagy befolyású vállalatot hazafiasan támogatni fogják.

— **Kinevezés.** A segesvári pénzügyigazgatóság a közhalmi díjas adóhivatali állásra ideiglenes minőségben Máthé Gyula székelyudvarhelyi pénzügyigazgatósági díjnokot nevezte ki.

— **Színházmegnyitás.** Heves Béla, színházigazgató, a ki nálunk három éven át működött, teljesen átszervezett társulatával tegnap szerdán nyitotta meg az új nagykarolyi színházat nagy ünnepségek között. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy Szilágyi Béla, a kerület új igazgatója október 1-én nyitja meg nálunk az őszi színiévadot, mely elé bizalommal tekintünk, mert társulatának névsorában a vidéki színeket több jeles tagját találhatjuk.

— **Halálozás.** Bodrogi Áronné sz. Ágotha Anna, életének 45-ik, boldog házasságának 24-ik évében, folyó évi szeptember hó 13-án reggel 8 órakor hosszas szenvedés után elhunyt. Hült tetemét kedden délután 4 órakor helyezték örök nyugalomra, gyászba borult családja és nagyszámú résztvevő közönség kíséretében.

— **A katolikus szeminárium helyébe** új gimnázium építését tervezik, míg a jelenlegi szeminárium finovélde és internátus részére fog berendeztetni. Az új gimnázium tervét az e hó 11-én megtartott igazgató tanácsi ülésen mutatta be Pápay Sándor építész és ezt az igazgató-tanács el is fogadta. Az elfogadott tervezetet felterjesztik a minisztériumhoz és ha ott jóváhagyást nyer, akkor az új gimnázium felépítését azonnal megkezdik.

— **Ösztöndíj iparosok számára.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara közönségre teszi, hogy a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium a külföldi ipari viszonyok tanulmányozása és az ott szerzett tapasztalatok itthon értékesítése céljából a kamara területére egy (1) 600 (Hatszáz) koronás külföldi tanulmányi iparos ösztöndíjat engedélyezett, a melyre 1908. évi szeptember 25-én záródó határidővel a kamara ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak a

marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara területén (Marosvásárhely sz. kir. város, Marostorda-, Csik-, Háromszék- és Udvarhelyvármegyékben) illetékes kézmű-iparosok. A pályázati kérelembe a folyamodó lakhelye, családja és vagyoni viszonyai, foglalkozása, előképzettsége, nyelvismeretei, erkölcsi viselete, esetleg tanulmányai, az általa esetleg nyert kitüntetések és végül az ösztöndíj elnyerése esetén teendő utazás iránya részletesen megjelölendő és lehetőleg hiteles okmányokkal igazolandók, valamint az is, vajjon az illető katonai kötelezettségének eleget tett-e már és vajjon biztosítva van-e előtte egy megfelelő külföldi gyárban vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele. Az illetőnek kötelezettséget kell vállalni aziránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába a szerzett ismereteit itthon fogja értékesíteni. Azok, akik katonai kötelezettségüknek még nem tettek eleget vagy az alól felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak. A kiskorúakért apjuk vagy gyámjuknak kell kezességet vállalni a fenti kötelezettség betartása tekintetében. A határidőn túl beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

— **A vidéki hírlapírás köréből.** Herczeg Jenő a vidéki hírlapírók régi munkása megvált a kolozsvári „Újságtól”, melyet hat éven át szerkesztett és most saját szerkesztése és kiadása mellett napilapot indít meg „Erdélyi Újság” cím alatt Kolozsváron, melynek első száma e hó 20-án jelenik meg.

— **Kinevezések.** A közoktatásügyi miniszter Bedő Albert okleveles tanítót a homoródkeményfalvi állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki; Vári Elek homoródkeményfalvi állami el. iskolai tanítót pedig a felsőrákosi áll. el. iskolához helyezte át.

— **Katolikus nagygyűlés.** A fővárosi városligeti Iparearnokban vasárnap, hétfőn és kedden nagygyűlést tartott a Magyarországi Katolikus Egyetemes országos szövetsége, melyre az ország minden részéről tömegesen özönlöttek a résztvevők; városunkból gróf Mikes János esperes-plebános, dr. Valentsik Ferenc, Soó Gáspár kath. gimnáziumi igazgató, Szemlér és Burger tanárok vettek benne részt.

— **Dr Király Péter,** lapunk kitűnő munkatársának a székely kongresszuson tartott nagybecsű értekezését mai számunkban kezdjük közölni és felhívjuk rá olvasóink szíves figyelmét.

— **Bibliai Történetek a piskolák III—IV. osztálya számára.** Az unitáriusok egyházi tanácsa által jutalmazott pályamunka. Irta Tarcza-falvi Albert kolozsvári igazgató-tanító. Ötödik lényegesen átdolgozott kiadás. Ára kötve 70 fillér. Sajtó alatt van és közelebből megjelenik Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt. Megrendeléseket e kiváló tankönyvre már most elfogad könyvkiadóhivataluk.

— **A járványos sertésorvác** Székelyudvarhely városban megszűnt és a zárlatot a hatóság e hó 15-én már feloldotta.

— **Kitüntetett cipésmester.** A győri országos cipésszakiparos szakkiállítás elnöksége Mercz Károly székelyudvarhelyi cipésmestert az ipartestületi ezüst éremmel tüntette ki. A jól megérdemelt kitüntetéshez gratulálunk!

— **A csekefalvi színelőadással** kapcsolatos mulatság igen jól sikerült. Felülfizettek: Szabó Kálmán 2 K. Elekes Domokos, Dán Sándorné 1—1 K. Székely Samuel 40 fillért. Máthé József, Kovács Mózes 20—20 fillért. A mulatság jövedelme 121 korona 9 fillér volt. Fogadják a szíves felülfizetők a rendezőség hála köszönetét.

— **A kiscigádákhoz.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter utasítást küldött a vármegyék alispánjaihoz, hogy azt több száz példányban osszák szét a kiscigádák között. Az utasítás ismerteti az okszerű takarmánykezelést a téli időre vonatkozólag és rámutat azokra a módokra, melyekkel a kiscigádák takarmányt teremthetnek maguknak kora tavaszra. A többek közt felsorolja azokat a növényeket, a melyek különösen alkalmasak a kora tavaszi takarmányra és ezenkívül még sok hasznos tudnivalót tartalmaz.

— **Csalás.** Ha valaki hirdetést ad a lapba s annak megjelenése után a fizetést megtagadja, vagy vagyontalansága miatt az rajta bíróság behajthatatlan: akkor ellene csalás címen büntető feljelentés tehető. A lapfőadónosok ezt az elvi kijelentést bizonyára megelégedéssel fogadják.

— **A székelykeresztúri polgári zenekar** zászlószentelési ünnepélye erkölcsileg és anyagilag egyaránt fényesen sikerült. Felülfizettek a következő testületek: Polgári olvasókör 10 K, Ipartestület 10 K, Jótékonycélu (polgári) Társaskör 30 K, Gazdakör nevében 10 K, Kereskedők nevében 23 K, Koszorus leányok 5 K. Alapító tagok: Jankovich Pál, Benkő Mihály, Nagy F. Elek, Walter Ferenc 3—3 K, Kovács P. János 10 K, Fazakas József 5 K, Maksai Lázár 3 K, Pap Mózes 4 K, Nagy F. Domokos 9 K, Kovács P. Mózes, Bálint Dániel 10—10 K. Személyi felülfizetések összege 41 K 40 f. Nagys. Gyárfás Endréné urnő zászlóanya által adományozott 100 koronával a felülfizetések végleges összege 292 K 40 f, teljes bevétel volt 610 korona, kiadás 112 K 04 f, tiszta jövedelem 497 K 96 f. Fogadják úgy a nemes szívű felülfizetők, mint az ünnepélyen résztvettek a fényes erkölcsi és anyagi támogatásért a „Zenekar” köszönetét.

— **Elismert jó hazai gyártmány,** Ó-Budai különlegesség név alatt egy új fajta vászon kerül forgalomba, mely az Ó-Budai fehérítő és csináló gyárban lesz előállítva, s mely hivatva van jó minőségénél fogva a külföldről gyakran magyar név és gyártmány alatt becsempészett hasonló árukat kiszorítani. Jelen újdonság Székelyudvarhelyt kizárólag csak Barcsay Károly női és férfi divatruhájában kapható.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítanak Betegh Pál könyv-, papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől.

287—1908. szám.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya f. hó 18-án délelőtt 10 órakor a vármegyeház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívótnak.

Tárgysorozat:

1. „A mezőgazdasági Érdekszövetkezettről” alkotott törvényjavaslat feletti vélemény.
 2. Medesér község kérése piros tarka bika engedélyezése tárgyában.
 3. Folyó ügyek.
- Székelyudvarhely, 1908. szeptember 8-án.

Az elnökség.

Udvarhelyvármegye Lótenyésztő-Bizottságától.

38—1908. szám.

Hirdetmény.

Udvarhelyvármegye Lótenyésztő-Bizottságától közhírré tétetik, miszerint a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi minisztérium által adományozott jutalomdíjakkal folyó évi október hó 4-én délelőtt 11 órakor Székelykeresztúron a piac-téren előállítandó csikós-kancák, 3 és 2 éves kancacsikók — amennyiben a bírálóbizottság által tenyésztésre alkalmasoknak találtnak — jutalmaztatni fognak.

A csikós-kancákra kitűzött díjak: 80, 60, 50, 40, 30, 20—20 K.

A 3 éves kancacsikók díjai: 60, 40, 30, 25, 20, 10 K.

A 2 éves kancacsikók díjai: 40, 25, 20, 10 K.

A díjakra lókereskedők, nagybirtokosok és nagybérlők kizárásával csak azon kiscigádák tarthatnak igényt, a kik községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolják, hogy a csikós-kanca 1 év óta tulajdonuk és a csikók saját tenyésztésük.

Kellő számú 3 s 2 éves kancacsikók hiányában, kivételesen az igen jó 1 éves kancacsikók is díjaztnak.

Nagybirtokosok és nagybérlők dícsérő oklevéllel lesznek kitüntetve.

Jelentkezhetni Székelykeresztúron Gálffy Kálmán főszolgabíró urnál október 4-én délelőtt 9 óráig, azonutal a helyszínen.

Székelyudvarhely, 1908. szept. 9.

DANIEL LAJOS,
a lótenyésztő-bizottság elnöke.

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros
könyv- és újságkiadó intézete.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT féle Emulsio után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembeötlő a javulás az általános egészséget illetőleg.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT féle módosított védjegyét a — halászt — körjük figyelembe venni.

Étvágy és álom

visszatér s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható minden
gyógytárban.

Mindig

pontosan akarja tudni
hányat ütött az óra?

... Vásárolja és javíttassa óráját ...

FARKAS IZSÁK

új órák műhelyében Székelyudvarhelyt,
Deák-tér 12. sz. a. (gabonapiac), hol

**mindenféle órát, ékszer,
szemüveget és cvikkert**

... is a legelőnyösebben kaphat ...

**Gyári árak! Pon-
tos kiszolgálás!**

Vidéki lelkes, tanító, körjegyző és községi előljáró urak

szíves figyelmébe ajánlom, hogy a Koronkay-féle kerthelyiséget és kényelmesen berendezett vendéglőt átvettem s azt megnyitva, a n. é. község rendelkezésére bocsátottam. Mindenkor pontos, székely vendégszeretettel állok rendelkezésükre jó konyhával, kitűnő italokkal és beszállásra alkalmas tiszta szobákkal, tágas udvarral, istállóval és kocsiszinnel. Székely hazafias támogató-sukba ajánlva magamat, vagyok kész szolgálattal.

Barkóczy Albert.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American dentist

Székelyudvarhelyre megérkezett.

Lakása: Budapest Szálloda 2. sz.

Rendel: délelőtt 9—12 óráig és

délután 2—5 óráig. —

Tartózkodási idő 8—10 nap.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt Deák-tér 16. sz. alatt levő emeletes kőház, forgalmas üzlethelyiséggel eladó. Értekezhetni Dr Kovács Jenő ügyvéddel.

Korcsmahelyiség bérbeadás.

Alólírott község előjárósága közhírré teszi, hogy a község új korcsmahelyisége, mely hat szobából és a szükséges pince s mellékhelyiségek-ből áll, folyó évi szeptember 27-én d. u. 1 órakor a község házában 3 (három) évre haszonbérbe adatik. Kiáltási ár 500 K. Feltételek alólírott-nál megtekinthetők.

Farkaslaka, 1908. szeptember 14.

Orbán Gábor főbíró.

Csemegeszőlő,

csakis előrendű

posztkosaranként 2-80 K, 100 kg. vételnél 40 K.

Csemegé alma és körte posztkosaranként 2-40 K,

100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga

dinnye 100 kg. 10 K, turkesztán és ananász 32

K, posztkosaranként 2-40 K. — Paradicsom, tölt-

hető zöld paprika és fejeskáposzta posztkosár 2

K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel

szállít: Szabó 176. gyümölcskivi-

tele Csongrád.

Házasság. Előkelő iparos oly közép koru nővel óhajt megismerkedni, aki a női szabásművészetben teljesen jártas és aki addig is, míg válópere befejezését nyer, közös háztartásra lépne vele — feltétlen házasság céljából. Fényképpel ellátott leveleket e lap kiadó-hivatala továbbít.

B O R !

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

„Gazda szemé hízalja a nyáját!”

Ez a régi, de ma is jó közmondás sehol sem valósul jobban, mint

Mercz Károly

cipésmester Székelyudvarhely, Eötvös-utca 5. szám

új rendszerű

férfi és női

cipőkészítésénél.

Mindenki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik saját kezűleg előállított szép s gondos készítményeiről

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető közreműködése mellett

nagy forgalom és kevés haszon

elvéssel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes.

Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a

leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett

elintézek.

A mélyen tisztelt község legjobb kiszolgálására

töreksem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok

teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel. leveledpapirosok stb. **Képes leveledpapirok** Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETECH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrovidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-

tollak, tollszárazak, dísztollszárazak.

Írók, fekete, színes és másoló-

írók, notes-írók, csavarírók

(crayonok), zsebírók, csavaríronbetétek, íronvédők, íron-

hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-

házi és fajelző kréták, színes

kréták. Tinták, legjobb irodai és

másoló tinták, színes, vegy- és

ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,

tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok,

hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek.

Gramophon és fonográfok,

lemezek és hengerek, tük. Han-

goló-sipok és okarinák. Mono-

grammok fehérnemű és leved-

papírjelzésre. Kézi nyomda. —

Különböző bélyegzők, pecsétnyo-

mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,

festékpárnák, ostyak. Ajtóablak

és névfeliratok öntött fém-ből,

erdészkalapácsok gyári áron.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szol-

gabirósági, végrehajtói, ügyvédi,

lelkészi, iskolai, üzleti és külön-

féle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ijtusági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másoló-könyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-s vízfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtinta tartók, díszintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapcsok stb.

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Nyomatott Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt, 1903.